

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor.
1/2 an 12 cor.,
1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirei” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

A doua cădere a lui Khuen.

În sfârșit răsuffă mai ușurat orice om de bine, care a urmărit evenimentele politice din țara ungurească în decursul acestor două decenii din urmă. Politica maghiară, sau mai bine politica câtorva oligarhi maghiari, a ajuns în criză. S'a spart și acum, ca și în trecut, în păreții de granit ai rezistenței din Viena, care la urma urmelor și-a revenit în fire și n'a mai fost aplicată a ceda nici chiar după ce toate partidele ungurești au jurat jurământul de sânge, că vor apăra drepturile „națiunii” până la ultima suflare. Tisa a spus, cu oarecare superioritate și mândrie, după audiența lui la Viena, „că urmașul lui Khuen va fi Khuen” și Andrassy agita și capacita pe cei afară de partid și pe Kossuthiști, că să fie solidari, că numai astfel vor fi cu siguranță onorate pretensiunile maghiarilor în armată. Și spre marea decepțiune a țării se părea într-o vreme, că coaliția oligarhiilor va birui Viena

și se va continua tot politica stearpă, gravaminală de până acum.

La insistențele celor chemați Khuen din nou a fost rechemat pe un moment la suprafață și incredintat din partea monarhului, ca să înceapă pertractările cu șefii politici pe o nouă bază.

Și Khuen a plecat din Viena cu nouă propoziții, cari însă difereau mult de cuprinsul rezoluției de mai înainte și cari se pot resuma în cuvintele: Maiestatea Sa nu e aplicat a concede, ca să i-se știrbească dreptul de a dispune asupra rezervelor.

După aceste misiunea lui Khuen se putea considera de terminată, precum de fapt a și isprăvit-o în 24 de ore.

După scurte pertractări cu șefii politici din Budapesta s'a reîntors la Viena, unde a abdicat și se va retrage de pe orizontul politic, probabil pentru totdeauna.

Cu el se încheie o epocă de triste amintiri pentru țară. De cumva se închee. Căci detentorii potestății de

azi sunt fără păreche în calculii și aptitudinile lor. Cearcă toate mijloacele, pe căi permise și nepermise, amenință, se grupează, constrâng partidele și pe particulari la acte de solidaritate și disciplină, ca să-și poată duce planurile lor la îndeplinire și când văd că nu le succede, că Viena nu se sparie, îndată sunt aulici, gata la toate „jertfele” pentru salvarea „constituției maghiare”.

Noi trebuie să avem o mare mângâiere, că cercurile politice din Viena încep pe încetul să înțeleagă, că cu fortwursteln de demult nu se mai poate și în monarhie trebuie să se inaugureze o politică sănătoasă, care să cheme la viață și putere — mulțimea. Căci cei-azi sunt și dictează, aceia în sentimentele, planurile și scopul lor una sunt: Kossuth, Apponyi, Andrassy, Tisza. Trăiesc cei drept sub diverse coperișe — unul e independist, altul e din partidul muncii, al treilea e afară de partid, dară în politica ce o poartă sunt una toți dela mare până la mic. Și politica acestor

FOIȚA.

Comoara.

(Continuare și fine).

— Aici n'ai dreptate, moș Gheorghe! nu-i așa de rău, Românul, cum îi ponosești dta! Li greu până capătă o deprindere; numai năravul se capătă ușor; iar dacă se deprinde cu un lucru bun și dacă vede că-i bun, apoi cu greu îl desbari. Vorba Românului: „Munte cu munte se întâlnește, dar om cu om?” Omul nu poate trăi singur. Simte nevoie de adunare, măcar cât de rar, și de aceea nu-l rabdă inima să stea locului.

„Toată săptămâna — spun eu — își caută omul de muncă și n'are vreme să se ducă să caute pe alți oameni ca să stea de vorbă. Numai sărbătoarea are prilejul de-a găsi o adunare.

„Și-i bine că se adună lumea. Omul care fuge de lume se sălbătăcește.

„Numai locul unde se adună ti rău, ba chiar ti primejdios. Locul de adunare, de obicei, ti cărciuma: Jocul tinerilor se face înaintea cărciumii, gospodarii se adună la cărciumă. Până aici nu-i nici un rău. Dar, vezi că la cărciumă este beaură: Iacă răul!

„Nu toți oamenii pleacă deacasă cu gândul să bea; dar acolo-i ispita!

„Adunarea la cărciumă este pricina îndemnulii la băutura. Nu toți oamenii sunt bețivi; sunt foarte mulți bețivi cari, dacă n'ar fi avut prilejul adunării la cărciumă, n'ar fi fost niciodată bețivi. Necazurile omenității se mai uită, când te întâlnești cu unul și cu altul; se schimbă vorbele, se schimbă și gândul. La adunare omul se simte mai fericit, pentru că vede cu ochii lui pe mai mulți, își împropătează în minte nevoile altora, vede că nu-i numai el cu nevoi și se mângâie. După un pahar-două, mângâierea crește, simțirea amortește, închipuirea se a-

prinde. După alte pahare, omul nu se mai vede aidoma pe dânsul: Se face mândru, crede că are putere cât zece, crede că-i bogat cât o sută, crede că-i mai deștept decât toată lumea. Toți trebuie să-l asculte, toți trebuie să zică cum zice el: Altmintrelea, buclucul gata! În vremea asta paharele eurg și cu ele averea și sănătatea se zdruncină!

Nici o sărbătoare nu trece fără bătae; iar dacă trece una în pace, asta-i o minune! Nu-i așa, moș Gheorghe?”

— Așa-i nepoate! și de-ar fi numai atâtă!... Câte răutăți vin dela beție! Omul beat gândește că el ti împăratul!

— Am dreptate, moș Gheorghe, când zic eu că fac rău oamenii de se adună la cărciumă?

— Cum să nai! dar numai vezi: Unde să se ducă Românul sărbătoarea, dacă nu s'ar duce la cărciumă? că singur zici că nu-i bine să nu se adune oamenii...

— Eu zic că-i rău dacă nu se întâlnește om cu om, dar ti mai rău dacă se întâlnesc la cărciumă.

oamenii nu astăzi a ajuns mai întâi în conflict direct cu vederile celor de dincolo de Laita. Chlopy a venit ca răspuns la politica aceasta imperialistă, iar afrontul făcut șefilor de odinioară a coaliției a fost și mai instructiv.

Și cu toate aceste politica aceasta s'a putut continua până azi: Vă trebuie recruți, vă trebuie bani, reforme nouă militare, zice parlamentul din Budapesta, vă dăm, în schimb însă vă cerem și noi partea noastră în armată.

Iată unde am ajuns cu politică expansivă a celor de dincoace și cu fortwursteln a celor de dincolo.

Divergență de păreri, de principii și de scop brusc, opuse și contrare, cari nu se pot uni nici cu formule, nici cu declarații, nici cu rezoluții. Și acum e al treilea mare prilej, că Viena refuză a se supune condițiilor celor din Budapesta și ce e mai caracteristic, că deodată cu acest refuz a dimis și pe Khuen-Héderváry, pe care de mult îl țineuse în rezervă pentru eventualități critice. Așa a ajuns politica maghiară la răspântie. Coaliția celor patru, actele de solidaritate și disciplină a partidelor pentru a o continua au ajuns la imposibilitate.

Natural, că numai una cere acum țara: Delăturarea urzitorilor tuturor relelor și chemarea popo-

rului, mulțimei la cârmă. În definitiv tronul e condus de sentimente democratice — în două rânduri a promis votul universal și secret — și țara de asemenea. Ce lucru mare a delătura pe cei câțiva tulbură-apă, pe cei ce stau împotriva ori cărei lărgire de drepturi, și a proclama era nouă, a dreptății și poporului:

Ori se va prăpădi țara, dacă nu va fi Tisza la spatele viitorului ministru-prezident, ca să-l controleze, »sfătuiască» și spele în apele lui? Pe timpul coaliției, când și-a desființat partidul liberal, patru ani a stat mănios în Geszt, fără ca să-i fi simțit cineva lipsa — nici țara, nici monarhul, dar nici chiar prietini săi. Ori dacă Andrassy nu va mai fi, ori Apponyi, ori Kossuth, atunci va fi vai de țară, de constituție, de pătura inteligenței și rassa maghiară? Așa un naiv nu credem, că există pe rotogolul pământului, ca să gândească, că acești oamenii sunt indispensabili.

Țara vede astăzi, că cine sunt și ce vreau.

Politica purtată de ei, nu-i mai trebuie nimănui, nici monarhului, nici chiar rasei maghiare. Destul a fost.

Acum să mai vină și alții, cari înțeleg rostul vremii și adevăratele interese ale popoarelor din Țara ung. Votul universal, egal și secret strigă

țara dela cele patru vânturi, dar nu cu conziderare la interese de rassă, ci la interesele superioare ale tuturor popoarelor din țară, cari o apără și susțin. Și aceasta trebuie să vină.

Biserica gr.-cat. maghiară.

Acțiunea, ce o pornise o parte a preoțimei rutene cu gândul de-a introduce în biserică, în funcțiunile bisericești limba maghiară, pe noi nu ne-a importat. Am socotit, că facă ei ce vor vrea, folosească-se de o limbă liturgică neaprobata de Scaunul pontifical, dacă episcopii lor n'au habar de aceea. Zelul preoților ruteni însă nu s'a îndestulit cu atâta, ca să se mărginească acțiunea aceasta numai acasă la ei, ci a poftit, ca aceea să se extindă și la o parte însemnată a parohiilor diecezelor române. Deci au pornit de vre-un an încoace o acțiune regnicolară cu scop de a se înființa o episcopie gr.-cat. maghiară cu limbă liturgică maghiară.

Episcopia s'ar forma din vre-o 70 parohii din dieceza Muncaciului și din o parte însemnată de parohii din diecezele noastre îndecesebi din a Orășii-mari, din care după un plan făcut cu vre-o lună înainte de asta s'ar dismembra 53 parohii, cele mai multe din ele atari, în cari de fel nu știu credincioșii ungurește. Sp. ex. Verendul, Istrăul, Rușii, Piscarii, Dindileagul, Portelecul, Lipăul, Gidanii, Tătăreștii, Valasutul, Giungii, Terebeștii, Răsăghea, Tiroamul și altele.

Ideea înființării episcopiei maghiare a fost primită cu cea mai mare simpatie de unguri și de guvern, care dacă nu-și dădea în grabă abdicerea, poate repede o-ar fi realizat.

— Apoi cum îți închipui dta adunarea fără băutură?

— Iaca, eu îmi închipui pentru că am văzut.

— Multe-i fi văzut dta!... dar vezi că că asta nu se poate.

— Cum să nu se poată, moș Gheorghe dacă am văzut?

— Ei, aș vrea eu să știu, unde ai văzut, mă rog?

— La Cursești, moș Gheorghe.

— Ei, lasă! parcă eu nu-i știu pe cei din Cursești!

— Apoi nu-i știi moșule.

— Cum să nu-i știu!... eu să nu-i știu?

— De mult n'ai fost dta în Cursești?

— O fi douăzeci de ani!...

— Apoi acum să-i vezi moșule!

— Auzi!... Românul dracului!... stă el cu gura rece?... ți-ai găsit!...

— Ce-i azi moșule?

— Ce să fie! Luni.

— Și eri ce-a fost?

— Duminecă, da ce vrei să fie?

— Ți-aduci aminte, moș Gheorghe? ori am fost la Cursești!...

— Știu eu c'ați fost... ei, ș'apoi!... ați găsit comoara? nu se îmbătase lumea de bucurie?

— La Cursești nu s'adună lumea la cărciumă.

— Da unde, mă rog?

— La școală!

— Dă profesorul de băut, pe semne!...

— Dă, moș Gheorghe...

— Apoi tare bogat trebuie să fie!...

— Foarte bogat!

— El e găsit comoara...

— El.

— Halal de Cursești!...

Toată vremea, moș Gheorghe mă întreabă așa, într'o doară; el nu crede nimic și râde necontenit.

— Și ce le dă, mă rog? întreabă el din nou.

— Invățătura! moș Gheorghe... Profesorul a deprins lumea și lumea vine cu duimul, cum dau de o sărbătoare. Profesorul citește, lumea ascultă, vremea curge, și sărbătoarea trece... fără bătae! Profesorul din Cursești dă lumii băutură, sufletească! lumea se îmbată din această băutură pe care el o dă din belșug și... cărciumele-s pustii.

Moș Gheorghe rămâne cu gura deschisă ca s'asculte mai bine minunăția asta, pe care începe s'o crează pe jumătate.

El s'apropie de mine: I-se pare că de acum nu mai poate să fie vorba de clacă. Mă ia pe sub mâna dreaptă și mă întreabă cu tot dinadinsul:

— Ei, spune-mi acum, ce-ați făcut la Cursești?

— Am poposit în vârful dealului ca să mai răsuflă cail. Știi că mai este o bătaie de pușcă bună sub coastă, până în sat. Ne uitam în sat ca în strachină.

„Pe tâpșanul din ograda primăriei era întinsă o horă mare ca în poveste. Toate satele din împrejurimi, un norod de oameni, de femei și de copii stăteau roată împrejurul horei; iar un taraf de lăutari vestiți făcea să salte inima până și în copiii cari jucau pe delături.

„Jandarmii nu se oprise cu noi, o luase înaintea noastră. Coborim pe jos coasta cea repede, dăm între livezile satului și ureăm apoi pe tâpșanul primăriei.

„Doriam din toată inima să văd deaproape hora cea mare, nămolul cel de norod, taraful cel vestit de lăutari și când colo... ce să văd eu!...”

— Or fi fugit cu toții... care-și încotro or fi văzut cu ochii! spune moș Gheorghe, bătându-și genunchii cu palmele și râzând, parcă i-ar avea acum înaintea ochilor. Ha-ha-ha!... râde el mereu, ți-ai găsit românul să stea! Românul-i sălbatic... Unde stă el cu boerii!... Când o fi văzut jandarmii... atâtea fațoane... cu clopote de toate neamurile... îi nebun să stea românul de față? Ha-ha-ha... și ce-ați făcut? ei gândeau e'o să vă duceți la hora lor!... nu-i așa? vați căutat de treabă... ați fi intrat în primărie și ei... ha-ha-ha... or fi rămas cu buzele umflăte!... că nu s'or fi apucat ei iar de joc! or fi avut ei atâtea o-

Guvernul, ca să se pară a purcede legal a cerut și părerea prelaților noștri în acest obiect. Arhierii noștri au ținut la Blaj o coferință, în care după ascultarea părerii și câtorva mireni, s'au decis, a se opune din răspuneri, întrucripării acelei idei.

Părerea arhierilor noștri, ținuta lor opozițională, provenită din apărare de sine, nici că a fost băgată în seamă, că și de atunci se tot urzește planul noii episcopii, și amăsurat proverbului român: „zici ca să nu zic“, li-se reproșează arhierilor noștri, că în toate lucrurile lor amestecă politică, și că din simț național se opun ori cărui lucru bun și salutar.

Observ, că mai nou și-au tras seamă ungerii, că nu va fi bine, dacă acum dela început vor înzista pe lângă episcopia cu limbă liturgică maghiară cu motivarea, că l. liturgică română, cât și cea vetero-slavă, fiind neînțelese — precum zic ei — de credincioși, sunt în detrimentul sufletesc al celorla, căci din această motivare s'ar naște un precedent primejdios pentru l. liturgică latină, care alieva e neînțeleasă de credincioși, și așa ideia înființării noii episcopii, a limine s'ar aproba, din partea Preasfinției Sale. Ca și capra să se sature, și curechiul să rămână neatins, decise invențiosul guvern în conștelegere cu corul episcopesc maghiar, ca limba liturgică a înființării episcopii, să fie cea vetero-grecă. Firește, că cu limba liturgică grecă, nu vreau altceva, decât să poată pune șeaua, ca apoi să poată impiutena cu cea maghiară. Știu ei prea bine, că limba grecă nu numai poporului nu va fi simpatie, dar nici preoților; și cu aceea sunt în clar, că poporul se va mișca, se va turbura la auzul cântărilor neînțelese de ei și va prigoni limba grecă. Aceasta o vreau, la asta contează ungerii, că au de gând a pescui în turbure. Atunci au să se pre-

zinte înaintea Preasfinției Sale susținând cu hipocrizie, că poporul nu-și află mângâiere sufletescă pe lângă cântările grecești, deci să binevoiască a aproba limba liturgică maghiară. Și până atunci catehizarea și predicția în limba statului.

În aceste resumi mișcarea aceasta, ca să-mi pot face reflexiunile asupra ei.

În biserica catolică singur Pontificul român are drept de a înființa episcopie. Aceasta regulă canonică însă se modifică în specialul drept bisericesc maghiar, căci în patria noastră totdeauna regii apostolici au înființat episcopii, dar cu aprobarea Pontificului roman.

La înființarea episcopiei se recere ca condițiune sine qua non: 1., ca înființarea să fie din pricină adevărată și temeinică, adică ca prin înființarea episcopiei să se promoveze binele comun al bisericii; 2., ca prin înființare să nu se vatem drepturile altor episcopii, adică e de a se lua în seamă părerea episcopilor vecini; 3., să i-se asigure episcopului venit corespunzător, și ca beneficiul ce produce acel venit să fie proprietatea bisericii; 4., să aibă credincioși destui, și ca comunicația cu centru să nu fie prea grea, adică ca dieceza să nu fie prea împărțiată; 5., să fie loc potrivit pentru sediul episcopesc, după prescrierea conciliului Tridentin un oraș mai mare.

Ca cauză dreaptă și bazată pomenesc ungerii și rutenii maghiaroni ceva anarhie anafatească și morală, ce s'ar fi rădăcinat după zisa lor între credincioși, pe a cărora parohii și-au pus ochii preoții ruteni. Și susțin, că anarhia aceea ar proveni din pricină, că credincioșii din chestie nu înțeleg limba română ce se folosește în biserică. Spun, că în nr. de 23 Febr. a. c. din „Alkotmány“, că-s ungerii aceia, cari doresc limbă liturgică maghiară, și că numai în bi-

serică aud vorbă românească, căci ei se înțeleg ungurește. În nr. de 25 Febr. a. c. tot al aceluia ziar Szabó Jenő se încumetă a declara, că ținuta opozițională a conferinței din Blaj provine din dorul și intenția de a se extinde (terjezkedési célzatu).

Cu aceste ficțiuni, cu aceste minciuni intenționează pomenitul ziar a pregăti opiniunea publică pentru ideia înființării noii episcopii; cu aceste argumente nebazate, cărora le contrazice starea faptică, a succeselor interesați în această chestiune a îndupleca pe nunțul, respective pe substitutul nunțului din Viena, ca să aprobeze în principiu episcopia din întrebare.

Ziarul pomenit, tulnicul catolicismului maghiar a știut, că numai noi preoții diecezelor române cunoaștem starea faptică, starea adevărată; e în clar cu aceea, că noi știm, că de aceea nici pomană nu-i, ca credincioșii parohiilor, ce ni-le-ar dismembra, să fie ungerii. Acele parohii sunt în cea mai mare parte curat române. — credincioșii din ele nici nu vorbesc nici nu înțeleg ungurește, — iar în câteva din ele se vorbește și ungurește, pentruce numai deobligati ar trebui să fie ungerii. Dar așa se vede, că ungerii ar face ca lupul din poveste, căruia nu-i fu deajuns, că-i slobozise purcelul un picior în colibă, ci pofti, ca să-l lese de tot, că apoi va ști el cum să mulțamească...

Și-a tras seamă pomenitul ziar, că cunoștințele noastre câștigate pe fața localului vor fi diametral opuse constatările lui, și s'a asigurat împotriva oricărei desmițiri, reflexiuni și deslușire, ce ar veni din parte-ne așa, că, — în numele „adevărului imparțial“ nerespectând principiul: „audiatur et altera pars“ simplaminte n'a publicat răspunsurile, ce i-s'au trimis din partea preoților noștri, precum păfai și eu, că la răspunsul meu trimis pomenitului ziar redac-

braz să nu joace în fața atâtor boeri străini!

— Rămăsese moș Gheorghe, numai câțiva bătrâni înaintea primăriei! toată lumea se îndesise când au văzut că nu trecem și că ne oprim la primărie.

— Știută!... alta-i omul bătrân și alta-i omul tânăr; că omul bătrân a văzut și știe multe... îi deprins și cu binele și cu răul.

— Ei și ce rău eră dacă stăteau și cei tineri! că doar noi ne duceam la Cursești nu numai pentru cei bătrâni, ci și pentru cei tineri, că noi...

— Da' spune odată, ce-ai căutat la Cursești! Ce mă tot perți cu vorba?

Moș Gheorghe mi se pare că-și iese din răbdare; m'a prins acum în vorbă și nu-mi dă răgaz să cârmesc.

— Ei spune! ce tot cotești și te ferești, că doar n'o fi cine știe ce taină mare la mijloc!

— Nici o taină, moș Gheorghe, din potrivă! dar vezi că mi-a părut rău când am văzut că se ferește lumea de noi!...

— Na! firește! că doar nu era să vă puneți la masă cu dânșii!... cine-s ei și cine sunteți d-voastră, boeri în tot locul și ei să joace înainte... parcă ar fi venit finul la comătrul!... și-ar fi venit la socoteală să te apropii colo, și ei s'o fie înainte?

— Ei, și de ce nu mi-ar veni la socoteală moșule?

— Ei lasă-mă! vrei să răzi de mine!... apoi, aș fi vrut eu să te văd eu cum și-ar fi părut... mai bine tac!

— Ba să nu taci, moșule... spune tot ce gândești!

— Ce să spun!?... iaca: Aș fi vrut să vă duceți colo și ei să nu se dea înlături! să se facă nebuni și să vie, cole, vr'o câțiva, să vă ia binisor de mână și să vă zică: „Ia hai, cucoane, să jacăm o leacă, că deiar n'o peri lumea!...“ apoi rușinea d-voastră nu era proastă!...

— De ce rușine, moș Gheorghe?

Întrebarea aceasta din urmă îl face pe moș Gheorghe să sară din loc...

— Da' cum să nu fie rușine, nepoate?...

lumea-i fel de fel!... nu știi dta că la adunare sunt și oameni beți!... că nu te poți descurea!... te-aș vedea eu!... să vie unul în doi peri, să-ți pue mâna pe după gât și să înceapă a cânta și a juca!... dacă-i așa, apoi chiar îmi pare rău că s'a stricat hora! că văd eu câți căutat bucluc cu lumânarea!

— Cu cine am căutat bucluc, moșule?

— Cu lumea? dar noi am petrecut deavalma cu lumea, până'n seară, moșule!

— Ce?...

Moș Gheorghe vrea să pornească... îi încludat pe mine: Crede că-mi bat joc de el.

* * *

— Moș Gheorghe, iacă îți spun ce-am făcut la Cursești.

El stă în picioare, hotărît că dacă mai lungese vorba și nu-i spun îndată, s'o și pornească.

— Tot norodul se dase la oparte, când am ajuns noi la primărie și se tot iviau, ridicându-se în vârful picioarelor, ca să vadă ce-are să pătească primarul, că ei credeau că noi ne-am dus în inspecția primarului.

Filip Haas și Fii
Fabrica: Sopron.

fabricanți de tapete și de stoffe pentru mobile în Cluj, strada Unio Nr. 3. Mare asortiment în tapete și stoffe de mobile, în perdele de stofă și de dantelă, plapome, linoleie, pânze cerate și tapete veritabile persiane.
Aranjamente complete pentru hotelurile și scolare.

torul responsabil în epistoală privată cu dat de 28 Febr. s. c. îmi dădu următorul răspuns: „Răspunsul dvoastre trimis referitor la un articol de fond mai nou al ziarului Alkotmány, durere nu-l pot publica, căci în cauza aceasta n'are loc polemia, respective ar fi de prisos ori-ce discuție. De altmintrea noi în articolul acela numai fapte am constatat, ne-am restrâns singur la registrarea evenimentelor. Totdeauna am fost și vom fi sinceri pretini ai românismului și chiar pentru aceasta a fost de lipsă să dăm expresie acelei convingeri a noastre, că coloritul politic a ținutei românilor mai tare va îngrava lucrul acesta“. Cred că și alții vor fi pățit așa; și alți vor fi primit numai epistoale private.

(Va urma.)

Din comitatul Alba-inferioară. Din raportul vice-comitetului comitatului Alba-inferioară asupra anului 1911 scoatem câteva date, ce ne par mai interesante. Constatăm mai întâiu, că deși populația rămânească din acest comitat e de 80% totuși nu se află în întreagă administrație, atât în cea din centru, cât și în cea din provincie decât un singur român: pretorul de cl. I. dr. Aurel Sava din Teiuș. Cu greu ne vine să credem, că nici un tinăr de ai noștri n'ar fi rivnit după un astfel de post, ales când sunt atâta aplicați pe cariera juridică. Notari însă din 68 sunt 29 români, cel puțin așa li arată sumele și acele de altcun destul de unguereți scrise. Din 177 juzi comunali, câți au fost în slujbă în 1911, români au fost 141, sași 5, cealalți maghiari.

Răsfoind înainte prin raport constatăm, că în întreg comitatul nu s'a așezat nime ca să ceară cetățenia maghiară, deși pela minele

de aur din părțile Roșiei și Abrudului vor fi lucrând o mulțime de străini. În schimb însă 6 indivizi au fost demiși din legăturile avute cu statul nostru.

Persoane potrivite spre a fi în juziile curților cu jurați sunt 1970 în întreg comitatul.

Comunele Magyarborosboesárd și O'áh-borosboesárd cu învoirea ministrului de interne s'au unit în o singură comună politică sub numirea de Borosboesárd, iar Marosnyfalu și Tompaháza unindu-să și ele au păstrat numirea comunei a doua.

La recrutare au ajuns 4996 tineri, au fost înolați 870 și 755 au fost declarați de neapți. Cifrele aceste nu sunt prea măgulitoare pentru noi.

Din capitolul relativ la instrucție scoatem următoarele informații: În întreg comitatul nu sunt decât 22 azile de copii, cari au fost cercetate de abia 1600 băieți, deși — spune raportul — azilele is importante nu numai pentru că îngrijesc de băieți de 3—6 ani, pe vremea cât părinții lor sunt ocupați cu lucrul și mai ales, pentru că ar ușura foarte mult problema școlilor elementare, de vremece copiii își însușesc deja în azile limba maghiară cât de cât, și așa rezultatul instrucției în școală ar fi mai mare.. se înțelege la învățarea limbei maghiare. Pentru că la noi, parcă e o boală, tot ce se face pe terenul instrucției, se învârtă numai și numai în jurul marelui chestiuni: maghiarizare.

Pe teritoriul comitatului sunt: 344 școli elementare cu 350 învățători, dintre acestea: 51 de stat, 1 comunală, 8 rom. cat. 82 gr. cat. cu 92 învățători, 80 gr. ort. cu 88 învățători, 7 ref. 12 luter. 1 unitară, 1 izraelită și 1 susținută de reuniune (școala de fete din Abrud). În școlile acestea limba de propunere numai în 68 e cea maghiară.

Urmează o observare, care merită să fie reținută.

„În școlile în cari limba de propunere nu e cea maghiară, pe urma legii din 1907 limba maghiară se propune cu mult mai mare succes ca până acum, și se dovedește tot mai mult afirmația, că la școlile la cari învățătorii primesc ajutor de stat, progresele în studierea limbei maghiare sunt cu mult mai mari ca înainte de aceea, fără ca să fie negleșite celelalte studii ce se propun în limba maternă“.

Numărul copiilor cari au cercetat școlile de stat a fost de 6588, dintre cari 3096 români.

Ajutorul de stat dat la 81 învățători se ridică la suma de aproape 53 mii cor.

Mai aflăm, că în întreg comitatul se aflau 12887 care cu vite, 5905 cai, 5 automobile, 2 biciclete cu motor și 1 plug cu vapor. Interesante sunt și datele relative la cultura vitelor și a celorlalte animale de casă. Un frumos progres s'a constatat în cercul pretorial al Blajului și Uioarei. Pentru îmbunătățirea casei ministrul de agricultură a asemnat în 1911, 400 cor.

Hederváry pleacă? Din Budapesta se anunță, că contele Khuen nu a putut cădea de acord cu fruntașii partidului Kossuthist. Acestia au declarat, că nu se vor abate în nici un caz dela punctul lor de vedere în chestia militară. Ei pretind sus și tare, ca dreptul chemării sub arme a rezerviștilor, să nu altereze întru nimic dreptul recomandării recruților asigurat camerei prin legea din 1867. Ca urmaș al contelui Khuen, se amintește fostul ministru de finanțe Lukács.

Erau însă nedumeriți și nu pricepeau că se adevăra ar fi greșit primarul. Notarul și învățătorul ies în ușă și strigă lăutarilor să cânte. Lăutarii cântă; dar norodul tot nu se mișcă, hora tot nu se face. Și-ți era mai mare tînga s'auzi cum lăutarii cântă o horă întetită, să simți c'ar avea să joace toată tinerimea și să nu vezi pe nimeni că începe. Ți-ar veni la socoteală, moș Gheorghe, să fii flăcău, ori fată în tot locul, s'auzi cântând atâția lăutari — cum nu s'a mai auzit în partea locului — și să nu poți juca, din pricină că nu le-a venit gust boerilor să facă inspecție tocmai acum! să vezi că boerii, ca înadins, în loc să se ducă pe unde au venit, ies și așteaptă să te vadă jucând... țărănește! să nu te poți uita în care parte te trage inima să te uiți... la o zi și la o adunare ca asta.

„Când am văzut întâmplarea asta, moș Gheorghe, mi s'a mâhnit inima că adevărat dacă n'am fi noi aici, veselie ar fi în toiu. Și n'am mai putut! mi-a dat inima brânci și m'am pomenit că luasem de mână doi flăcăi și începusem hora...“

Moș Gheorghe s'așează pe scaun, aproape de tot înaintea mea și mi se uită drept în ochi, ca să vadă, cu tot dinadinsul, de grăesc adevăr. Mie îmi pare că nu se îndoiește de spusese mele, pentru că-i văd strălucindu-i ochii, înseninându-i-se fața de acelaș senin, de aceeaș mulțumire pe care am văzut-o pe fața norodului întreg. Moș

Gheorghe nu spune nici un cuvânt; pare-că se teme că s'o strica hora din pricina lui.. Din istorisirea mea el înțelege că noi cu bună seamă am fi vrut să vedem hora, că asta ne făcea o adevărată mulțumire sufletească și că nici nu ne-a trăsmit prin cap că noi am vrea să-i facem să joace, pentru ca apoi să rădem de jocul țărănesc! Am cunoscut că asta-i în sufletul lui moș Gheorghe, mai ales când l-am văzut isbuenind:

— Eh! spune el... că n'am fost și eu acolo!... să le arăt eu boerilor cum joacă bătrânul, când se întărită într'ansul aducerea aminte de tinerețe!... în vremea noastră jucam, nu ne încurcam!... ei, și pe urmă?

— Pe urmă, moș Gheorghe, s'au prins în horă flăcăi și fete, boeri și cucoane, țărani și țărance; și-a crescut hora cât abia cuprinzi cu ochii! Și numai stătea nimeni furisat; sbura veselie în toate inimile, alerga bucuria pe toate fețele. Și-a ținut hora asta nesfârșită un ceas întreg.

— Ei, și pe urmă?

— Pe urmă n'a mai fugit lumea, moș Gheorghe.

— Știută! de ce era să fugă?!

— Pe urmă, moș Gheorghe, a scos primarul o masă, ne-am dus pe rând lângă dansa și-am vorbit norodului, pe înțelesul lui, de ce adevărat am venit noi dela țarg. Erau așezate afară, în vederea tuturor, două dulapuri. Le-am deschis și-am arătat norodului că acele dulapuri sunt pline cu fel de

fel de cărți. Le-am spus că noi am venit să ne bucurăm și noi când s'er deschide acele dulapuri cu cărți, să le spunem și să le arătăm precum că așa a venit vremea, că cei dela cârmuire au toată dorința ca să știe toată lumea carte. Le-am spus, și ei cu toții au înțeles... dar știi de ce au înțeles moș Gheorghe?

— De ce? zice moș Gheorghe.

— Au înțeles, pentru că mulți dintr'înși se infruptase mai înainte din dulapuri. Le-a dat D-zău un profesor plin de noroc: Tot norodul se uită la el cu inimă deschisă și cu dragoste. Dragostea norodului fi răsplata ostentelii lui. Șezătorile se fac iarna în școală. Luminatul îl dă primăria.

Oameni și femei, de toate vârstele, în nopțile lungi de iarnă, se adună fiecare, cu lucru și fără lucru, la școală. Toți lucrează și ascultă cum citește profesorul.

Așa sunt adunările în Cursești moș Gheorghe, fără băutura, fără sfadă și numai cu învățatură, muncă și hărnicie.

Am văzut o condică în dulapurile cu cărți în care se iscălișe toți câți împrumutase cărți ca să citească. Acolo băieții și fetele cari ies din școală se întrec la citit și nici n'ar avea trai în sat unul care ar ști să citească și nar vrea să citească. Acolo cuvântul profesorului fi sfânt, pentru că orice cuvânt și orice faptă a lui pornește din dragostea pentru ridicarea norodului“.

— Ai avut dreptate nepoate! spune moș Gheorghe, sculându-se... ați găsit comoara!... toate ar fi bune dac'ar înțelege Românul!...

Reviste.

Mișcarea rutenilor. Politica guvernelor și a preoțimei rutene își are deja urmările sale. Rutenii s'au săturat și de îngrijirea întârziată a guvernelor ungurești și de preoții agenți, cari își consideră de supremă datorință, nu ocrotirea poporului lor, ci de a face pe propagatorii ideii de stat maghiar printre ruteni. Mulțumită acestei propagande, azi rutenii sunt așa de streini de preoții lor precum streini sunt de orice oficial al statului, care îi ferește — cu limbă ungurească. Așa se explică, că un călugăr pravoslav, care a umblat prin mai multe mănăstiri ale Rusiei, îi convertește cu sutele — la credința pravoslavă. Sunt sate grămadă azi, cari au trecut la ortodoxie, deși nu le este permis a-și face biserică și a-și alege preot, căci preoții ruteni cer ajutorul administrației, care e incapabilă a se opune propagandei ortodoxe. Mai ales, că tocmai la timpul suprem i-au aruncat episcopii ruteni în brațele episcopiei maghiare. Va cauza de bună seamă și aceasta mare bucurie în înaltele cercuri catolice, cari stau încă sub impresia dulce a episcopiei maghiare.

Nr. 33—1912.

Concurs.

Comitetul central al „Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din comitatele Sătmar și Ugocia aparținătoare diecezei de Gherla” eșerie prin aceasta concurs la trei premii câte de 50 (cincizeci) cor. pentru acei învățători membri ordinari ai reuniunii noastre, cari arată și desvoaltă cea mai rodnică activitate estra școlară.

Premiul I. — se va decerne unui învățător din reuniunile filiale ale protopopiatelor Baia-Mare și Baia-Sprie.

Premiul II. — se va decerne unui învățător din reuniunile filiale ale protopopiatelor Șomcuta-Mare și Nereșul-Mare.

Premiul III. — se va decerne unui învățător din reuniunile filiale ale protopopiatelor Săini, Țara oșului, Sătmar și Ugocia.

Reflectanții la aceste premii au să documenteze, că pe lângă instrucțiunea cu succes în școlile lor au desvoltat și o activitate estrașcolară rodnică și durabilă:

1. prin ținere de prelegeri populare în comuna unde sunt învățători sau și în alte comune din raionul activității reuniunii proprii filiale, — ținând prelegeri înaintea unui public numărös de poporeni, — din domeniul economiei sau a industriei sau teme sociale cum sunt combaterea datinilor și vițiilor păgubitoare din popor;

2. prin formare și conducere de reuniuni de cântări corale, prin formarea și închiegarea vitală a unor tovărășii sâtești cum sunt tovărășiile sâtești pentru asigu-

rarea vitelor, de producțiune și consum sau altele;

3. prin înființare și conducere de biblioteci populare și răspândirea cărților și foilor folositoare în popor;

4. prin instruirea cu succes a analfabetilor.

Reflectanții vor documenta activitatea lor prin prezentarea în scris a prelegerilor populare ce le-au ținut; — prin copia actelor reuniunilor sau a tovărășiilor înființate de dânsii; — prin elencl cărților din biblioteca populară, ce au înființat și a tuturor cărților și foilor, ce au făcut să intre la mâinile cetitorilor din popor și în urmă prin protocolul examenelor dat cu analfabetii instruați în cetire și scriere.

Toate acestea vor fi autenticate și recunoscute în scris prin directorul școlar, prin doi bărbați vrednici de credință și prin oficiul protopopesc, respective prin președintele respectivei reuniuni filiale, de care se ține respectivul reflectat.

Termenul prezentării petițiilor la aceste premii se statorosește până în 20 Iulie 1912.

Petițiile sunt a se prezenta la președintele Reuniunii Inv. în Dorolți—Király-daróc.

Decernerea premiilor se va face prin comitetul central al reuniunii în ședința dinaintea de adunarea generală a reuniunii și se vor publica și distribui în plenul adunării generale.

Să ne facem stimați colegi chestie de onoare și scrupul de iubire de frate prin lucrarea noastră estrașcolară în mijlocul poporului spre luminarea și înaintarea căruia ne-am angajat cu spirit de jertfă și să nu uităm nici pe un moment, că nu numai timpul ei însuș poporul nostru iubit reclamă și pretinde dela noi o lucrare intenșă, conștie și eu succese vădite și palpabile.

În nădejdea rezultatelor îmbusurătoare și românești semnăm cu onoare

În Dorolți, la 10 Martie 1912

Constantin Lucaciu
președinte.

Ștefan Pop
secretar.

Noutăți.

Marele mecenat al românilor, domnul Vasile de Stroescu, a dăruit reuniunii femeilor române din Sibiu, suma de 5000 cor. Conform dorinței marinosului donator suma aceasta se va înțrebuința în felul următor: a) 1500 ca bursă pentru eleve la cursul de văpsit cu colorii vegetale, din Mora; b) 3000 cor. ca stipendii în străinătate pentru un curs de țesut; c) 500 cor. pentru vizitarea expoziției culinare din Viena, a unui delegat dela școala de menaj.

Pentru acest frumos dar, comitetul Reuniunii femeilor române din Sibiu exprimă marinosului donator mulțumită publică.

Pontificele bolnav. Din Roma se anunță de câteva zile, că pontificele ar fi bolnav în urma unei răceli, și astfel audiențele s'au amânat. — Alte știri mai noue însă, desmint această veste.

Vlaicu la Cernăuți. Se anunță, că marele nostru aviator d. Aurel Vlaicu, va merge după Paști în Cernăuți și va zbura cu aparatul său — probabil — pe terenul alergărilor de cai lângă grădina publică.

Petrecheri. Inteligența română din Teiuș și jur invită la Producțiunea teatrală împreunată cu dans, ce se va aranja Luni la 8 Aprilie (a doua zi de Paști) st. n. 1912 în sala Hotelului „Leul”. Venitul curat este destinat Bisericii gr.-cat. din loc. Se va preda piesa „Nepotul răsfațat”, farsă în 5 acte.

— Primim invitare la Concertul împreunat cu producțiune teatrală, ce-l va da corul mănăstirii gr.-cat. din Alba-Iulia (maieri) în 8 Aprilie 1912 st. n. (a doua zi de Paști), în sala cea mare a redutei orășenești (Chiose) sub conducerea dlui Inv. M. Hurdaciu. Venitul curat este în favorul bisericii gr.-cat. din Alba-Iulia (maieri). Se va executa următorul program: 1) I. Birou: „Hora Coriștilor” cor bărbătesc, 2) A. Țintariu: „Așa a fost să fie” piesă populară într'un act. 3) I. Vidu: „Negruța” cor mixt cu solo de tenor și sopran cântat de Alex. Senșan și Sandu Tirnovean. 4) Em. Suciu: „Țiganul la cătane” comedie într'un act scrisă în versuri. 5) I. Vidu: „Nu-mi place, îmi place” cor mixt. Joe.

Criza unui institut unguresc de bani. Marele institut de bani unguresc din Budapesta: Magyar pénzüzetek központi hitelbankja r.-t. (Banca centrală de credit a institutelor de bani maghiare s. a.) a cărei capital societar a fost 20 milioane coroane a ajuns la insolvență. Ce e mai dureros în toată afacerea e, că s'au pierdut la banca numită și 200 mii cor. bani românești mai ales în acțiunile, ce au subscris la fondarea numitului institut 37 bănci de ale noastre.

Răscoală în Macedonia? Șeful de bandă bulgar Panitza, ucigașul lui Boris Sarafoff, întorcându-se din Elveția — unde s'a refugiat — în Bulgaria s'a oprit în drum la Niș.

Aci a declarat unui ziarist, că peste câteva săptămâni, va izbucni în Macedonia o mare răscoală, în care elementul bulgar va juca un rol de căpetenie.

Familiiile bulgare mai cu dare de mână din Istip, de teama unui apropiat măcel din partea turcilor se refugiază în Bulgaria.

Economii și grădinarii cum se cade, cari își știu face calculii în ale economiei, cumpără sămânșuri numai dela Mauthner, chiar și atunci, când dela alții le-ar putea cumpăra mai ieftin. Ei au aflat, din experință că prețul redus se poate face numai în paguba cumpărătorului, luând marfa de calitate mai proastă. (31) 12—13

O declarațiune foarte potrivită aflăm într'o epistoală, ce a adresat baroneasa Elena Freytagh-Loringhoven, născ. br. Buchhoeveden, Görz, Corso-Verdi nr. 36, apotecarului Eugen V. Feller. Ea sună astfel: „Am o deosebită satisfacție, de a-ți putea trimite în alăturare carta postală, ce mi-a sosit astăzi dela Paul Maria Lacoma, respective dela cunoscuta scriitoare signora Maria Egger-Schmitzhauzen, ca o dovadă, că medicamentul de casă Elsafluidul lui Feller a câștigat iarăși un răspânditor nou. Amintita damă a fost la mine zilele trecute, și fiind-că s'a plâns împotriva marilor sale dureri neuralgice, i-am dat o sticlă de Elsafluid, și iată la câteva zile după prima încercare, îmi aduce o mulțumită ferbinte pentru efectul cel strălucit, ce a avut. Aștept cu nerăbdare și avusul princesei Carolath, care încă face experimențări cu Fluidul-Elsa și despre al căror rezultat încă te voi încunoștința.”

Mai sus pomenitul Fluid-Elsa, pe care și Stimații noștri cetitori încă îl cunosc foarte bine, se prepară și să poate comanda singur numai dela Eugen V. Feller apotecar în Stubicza, Centrale nr. 122 (comit. Zăgráb). 12 sticle mici, 6 dupele, sau 2 deosebite costă francate 5 coroane. E bine, a ținea la casă în toată vremea, o mică provizie din acest medicament excelent. (57) 1—1.

Posta Redacțiunii.

Credința. La pensiunile din fundațiunea Șulțană nu pot concurge, decât văduve de preoți arhidieceșani.

Partea Literară.

VOEVOZII.

Povestire originală a „Unirii“.

de Dela Bistriță.

(Continuare).

Intr'aceea intră și Radu, cu ochi plini de zimbete binevoitoare, închinându-se musafirilor.

— Hristos a înviat, Măria Ta, — îi zise Visternicul Șoităzu.

— Adevărat c'a înviat! — răspuse Rădu cu un glas domol și privind dulce în ochii Visternicului, care luă cuvântul în numele boerilor strinși de față.

— Am venit, Măria Ta, să-ți închinăm mulți ani de sănătate, de noroc bun și binecuvântare de sus, — ani mulți și fericiți la cărmă, izbândă în războaie și bună înțelegere cu poporul. Să-ți ajute Domnul și Maica Preceasta să umbli pe urma marelui și sfântului Voevod, de sf. pomenire, Neagoe Basarabul, a cărui icoană stă înaintea Ta. Iubește-ți neamul Radule, iubește-ți legea și credința, iubește-ne pe noi și noi Te vom iubi, Măria Ta. Deci să trăești la mulți ani!

— La mulți ani! — la mulți ani! — strigau boerii adunați, cari luau câte un pahăruț de țuică din tabeaua stolnicului, care-și găsisse iar de vorbă:

— Se mă ierți d-ta, jupăne Nicolae, nu-i vorbă, tare frumos ai mai grăit, dar ai făcut un mare păcat, că nu i-ai dorit Măriei Sale și... și tu ce, jupăne Niculae...

— Zi pe nume, — grăi Visternicul, care ținea paharul de țuică în mână, gata de al ciocni cu al lui Vodă.

— Apoi iacă și-oi spune o încet la ureche, să-i mai dorești și-o domniță frumoasă ca Ileana Cosinzeana.

Visternicul începu a zîmbi și se îndreptă către Radu cu cuvintele:

— Auzit-ai, Măria Ta, ce zice stolnicul, ca să-ți mai doriți și-o Ileană Cosinzeană?

Boerii pufniră de ris, ba chiar și pe Măria Sa îl podidi un strănic hohot de ris, grăind după o clipă:

— Apoi să dea Dumnezeu să se îndeplinească tot ce mi ai dorit... Vă dorește și eu din parte-mi, tot ce vă dorește inima și ridic acest pahar în sănătatea jupânilor de față, cărora le zic: la mulți ani!

Apoi după ce Măria Sa se cinstise cu toți boerii, deșartă paharul. Stolnicul iar umplu paharele și iar le întinse boerilor, dar mai întâiu lămbia pe Visternic cu vorba lui șăgalnică:

Vorbele tale
Fac multe parale,
De-aceea câte cuvintele
Tot atâtea pahărele...

— Apoi știi, că ești bun de gură, și de m'oi potrivi la gura ta, atunci nu m'or mai ținea picioarele. Uite, mai iau unul și în sănătatea viitoare domnițe al lui Radu.

Boerii frezăreau de bucurie și bând cel din urmă pahar în sănătatea visatei zine din povești, strigau:

— Să trăească, să trăească! Apoi mai imbucau câte-o felioară de cozonac proaspăt

și mai rodeau și câte o bucată de costiță afumiată. De asemeni și Măria Sa mai înfulecă din cele mănăcări de Paști.

După isprava ivosirilor, boerii se retrăgeau tot unul câte unul din calea lui Vodă, mai făcându-i câte-o lungă și adâncă plecaciune.

După o țiră de vreme, în urma jupânilor, iată că intră și enviousul mitropolit Maxim, ca în numele Fețelor bisericești venite să se poclonească lui Vodă. După-ce mai întâiu îi aduse prinosurile de închinăciune, Măria Sa îi mai aruncă tutrebara:

— și ce se mai aude pela noi, cuvioase Părinte?

— Ce să se mai audă fiule? Păi n'ai auzit, că de Paști, linca nepoțica Doamnei Despina, i-a adus fetete din Sibiu, să mai petreacă sf. Sărbători împreună cu noi aici la Curtea dela Argeș?

— Mă vei ierta, cuvioase Părinte, a cui fete le-a adus? — că nu te-am priceput bine.

— Ia copilele verei mele Despina Doamna, soția de fericită pomenire al lui Neagoe Basarabul și ctitorița mănăstirei noastre dela Argeș, care acum petrece singură în Sibiu, în Ardeal.

— Aha, înțeleg. Le cunosc de mititele.

— Da, Măria Ta, trebuie să le cunosti, dar acum au crescut mari și sunt mândre. de ție mai mare dragul să te niți la ele.

— Și la mine n'au de gând să vivă?

— Cum nu? Să se ducă vre-un băiat de casă să le chiamo pe tustrele la Curte.

— Și au de gând se rămână la noi?

— Ba nu, Măria Ta, unde ar putea trăi maică-le fără odoarele ei, scumpe și dragi ca și ochii din cap? — și mai ales cea mai mică Ruxanda, așa-i de desteaptă și oacheșă, că maică-sa o mănăcă întregă cu ochii.

— Și când au de gând să plece?

— Ia pe mâni, pe poimâni, Măria Ta.

— La Inviere au fost, că eu unul nu le-am luat în seamă?

— Au fost, cum nu, dar s'ar fi amestecat printre celelalte jupăne și de aceea Măria Ta nu le-ai putut zări:

În ograda Curții se auzi un zurăit surd de rădvan.

(Va urma.)

Posta Administrațiunii.

Am primit și chităm abonamentul dela: Szamosjenő pe 1912 sem. I. Dar cu restanța anilor trecuți cum stăm? Binevoii a ne informa. Sălămaș pe 1910, 1911 și trimestrul prim din 1912. Numerii vom căuta dar nu credem să-i avem toți. Jacș pe timpul din 1 Oct. 1903 până în 1 Mart. 1911. Deci în restanță mai e până în prezent un an. Ceddaca pe pătrarul prim din 1912. Vedres-ábrány pe timpul din 1 Febr. 1907 până în 1 Iunie 1910. Foaia va merge. Gherța mare pe 1912. Bârseul de sus pe pătrarul prim din 1912. Sopter pe timpul din 1 August 1910 până în 1 Nov. 1911. Cuhe pe 1912 pătrarul Dr. B. Bucium pe 1912. G. P. Gherla pe 1912 sem. I. Miezotófulu pe 1912 sem. I. Porți pe 1911 sem. 2-lea. — Gildău pe 1909 și 1910 sem. 1-iu. Vă rugăm a ne trimite și restul de pe anii următori. — Dumbrăvă (diatr. Reghin) pe 1912. — Chiherul de sus pe 1907 și 1908. Deci, mai rămân de plătit anii 1909—1912. — Tasnádszilós pe 1912

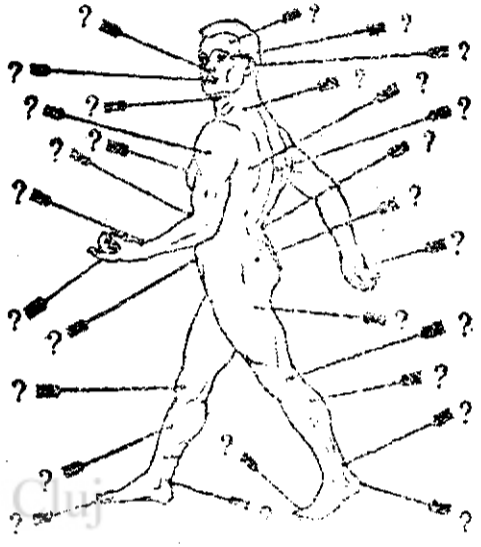
sem. I. — Somfalău pe 1912 sem. I. — Adrian pe anii 1892, 1893, 1894, 1895 și 1896. Cererea Vi-o împlinim dacă veți continua cu plătearea. — Kébeleszentiván pe 1912 sem. I. — Nagykömlös pe 1912. — Marcu pe 1912 sem. I. — I. M. Bpesta pe 1912 pătrarul prim. — Chereș pe trimestrul ultim din 1911 și din an 1912 până în 1/9. — Felsőboldád (Stana) pe timpul din 1/7 1909 până în 31 Dec. 1910. — Dumbrău pe 1896 și 1907 sem. I.

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.

Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIȚIA.

Te săgetează?

(Ai dureri?)

Folosește Elsafluidul lui Feller și Elsa-hapurile lui Feller, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica Centrale Nr. 122 (Zágráb.)

I. Elsafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă: reumă, (spure), slăbire de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți de spate, amorțeală, durere de ochi, migrenă și multe alte morburii aci nepomenite! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morburii provenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă e numele «Feller». 12 sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distins și sigur Elsa-hapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgârciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, amețeală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 cor. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comanda să adresăm curat așa:

Eugen V. Feller, apotecar
STUBICA Centrale 122. (com. Zagrab).
(33) 6 n 24

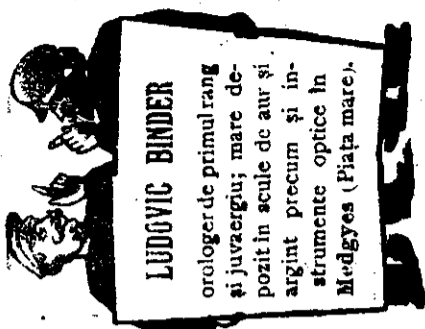
Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiere medicală constantă.
Telephon 88—99.

Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29.
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și
4—5 p. m.

(8) 11—52 Director-șef
Dr. Cosmutka.

Prețuri fixe, solide!

(99) 20-26

Recomandă atențiunii On. P. prăvălia sa bine aranjată. Mare asortiment în Cădeauri de Crăciun și de Anul nou.

Serviciu culant!

Cadoul de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

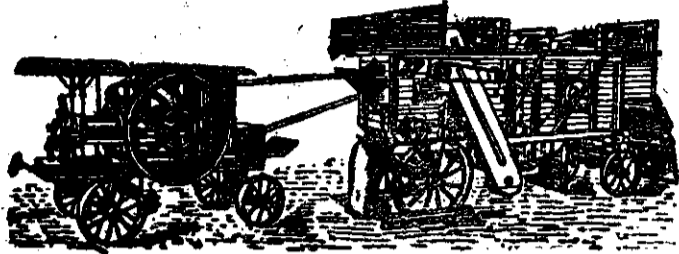
Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44 (8 cm.

Se află de vânzare la **Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj.** — Prețul freat 2-20 cor.

NOUĂ FIRMĂ ROMÂNEASCĂ.

IOAN V. FÊT

BUDAPESTA, Nagymező-utca 36. 1/2

Motoare cu benzin, ulei brut și gaz, dela 3 HP. în sus.

Tot felul de mașini și instrumente agricole, ca: **Trecătoare cu motor**, mânăj și mâna, pluguri, grăpi etc. **Pumpe de fântâni și incendiu** cu forță motorică. **Mori, Mașini de sămănat cu mâna**, cari în urma ieftinătății, precisiunii și manuei ușoare sunt indispensabile pentru fiecare agricultor.

Prețuri moderate, catalog ilustrat și preliminar la dorință gratis și franco.

(55) 2-20

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

în **Timișoara-Fabric** (4) 18-62

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor atricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

□ clopotele găurite □

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

E dușmanul său propriu

Cel-ee vrea să-și planteze vițe și nu cere mai înainte oferte de vițe de vițe americană și de nobilitarea vițelor dela (15) 9-10

Mill-Telep

cu mai multe milioane de altoi de viță de vie

în **NAGYÖSZ.**

Cea mai mare școală de pepinării de viță din Europa medie.

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.

Frideric Ipsen și soțul.

Depozit special de ghețe în

Sighișoara, — Medgyes (Piața mare Nr. 26), — Brașov.

Specialitate:

Ghețe sanitare pentru copii.

Prețuri la pereche:

Cele mai bune 16 cor. 50 fil.

De gală . . . 20 „ 50 „

Box Calf cu găitane; Americani cu talpă dublă pentru Domni 16 coroane 50 fil.

„Prețcurant gratis și franco“.

(98) 20-26

Nr. 37—1912.

(54) 8—3.

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea bisericii greco-catolice din Bethlen-Sânmiclaș (Bethlenszentmiklos) comitatul Târnavei mici, prin aceasta se recearcă să-și înainteze ofertele în scris, însoțite de cauțiunea de 1000 coroane, adică Una mie coroane, la oficiul parohial cel mult până la 14 April st. n. 1912 ora 10 a. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul aprobate de Preaveneratul Conzistor Metropolitan la 20 Februar 1912 sub Nrul 1111/1912 se pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat. între orele 8—12 și 2—6.

Curatoratul bisericesc își rezervă dreptul de alegere dintre toți oferentii.

Bethlen-Sânmiclaș, la 23 Martie 1912.

Ioan Gligor,
adm. par. gr.-cat

Ioan Marele,
curator prim.

Atragem atențiunea

la pepiniera „Domeniului românesc din Bobalna“ lângă Orăștie, a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad, unde se află de vânzare pentru primăvara anului curent un (1) milion

altoii de vie americană,

din calitățile (soiurile) cele mai distinse pentru viu și masă, pe lângă celea mai moderate prețuri. — Viță americană cu și fără rădăcină, și ochiuri pentru altoit din toate varietățile (soiurile) încă se află de vânzare.

Fiind pepiniera noastră bine îngrijită, n-a fost atăcată de peronosporă, altoii sunt dezvoltati la perfecție. Pentru altoii liferati din pepiniera noastră garantăm, că soiurile sunt curate.

La cerere să trimită *franco și gratis* catalogul despre altoii de vițe cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii

Proprietarii de vii să se adreseze cu încredere deplină la (19) 25—45

Administrația „Domeniului din Bobalna“

Bábolna u. p. Szászváros.

A apărut: *Elemi Népiskola Ertesítő könyvecské* — Indice pentru școlile populare primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. portu
Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Bálázsfalva.

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilii de domni, saloane, aranjare completă de hotel, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile.

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta.

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.
(88) 49—104 (Központi városháza mellett).

Onorată Preoțime!

Vă rog a nu întârzia cu comanda de vin pentru sfintele paști, ca să poată ajunge la timp.

Rămân, rugându-mă de sprigintul On. Dvstre, asigurându-Vă de serviciu creștinesc.

Cu toată stima:

Petru Benea,
proprietar de vii
Világos, com. Arad.

Catalog să trimită gratuit. (41) 12—13

Români replantați via viile cu altoi defă firmă Română!

„MUGURUL“

însoțire economică Elisabetopol-Erzsébetváros.
(Kis-Küküllő v.m.)

Altoi de vie!

Calitate distinsă — pe lângă celea mai moderate prețuri soiuri de vin de masă.

Viță americană cu și fără rădăcină, Ochiuri de altoit, Viță europeană cu rădăcină

— se află de vânzare la —

Însoțirea economică

„MUGURUL“

Elisabetopol—Erzsébetváros.

Material disponibil în altoi peste

trei (3) milioane.

Școlile noastre de altoi n'au fost atăcate de peronosporă.

Altoii sunt dezvoltati la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată.

La cerere prețuri și instrucțiuni gratis și franco.
(104) 42—?

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

— SIBIU —

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali români gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plată simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1910	K.	5,008,540-78
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,584,301-12
Starea asigurarilor cu sfârșitul anului 1910	foc	119,339-992-
	viață	11,020,266-
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,428,817-

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cersuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(8) 32—?